Visuomenės, Kultūros, Politikos Laikraštis
"LAISVĖ"
Eina d ... sąvaitėj: Utarninke ir Pėtnyčioj
a "LAISVĖS BENDROVĖ"
NUMERATA METAMS:
Ameril ... $2.00
Kanad ... rubežiuose ... 3.00
PUSEI METŲ:
Kanad ... rubežiuose ... $1.50
Amerik ... 1.00
...ing kainos ant užklausimo.
"Tevyne" 307 W 30th st
LAISVĖ"
242 W ... dway So. Boston, Mass.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY
"LAISVE"
Published by
"LAISVĖ" PUBLISHING CO.
Every Tuesday and Friday at Boston, Mass.
YEARLY SUBSCRIBTION RATE:
In the United States ... $2.00
To Foreign Countries ... 3.00
Advertising rates on application.
All communications should be addressed to:
"LAISVĖ"
242 W. Broadway, So. Boston, Mass.

No. 67. Telefonas: So. Boston 21013. BOSTON, MASS., 20 RUGPJŪČIO (AUGUST), 1912 m. Telefonas: So. Boston 21013. II Metai

"Entered as second-class matter November 13, 1911, at post office at the Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879."

AMERIKOJ

Clarence S. Darrow.

Los Angeles. Žinomas unijų advokatas ir apginėjas darbininkų Cl. S. Darrow, kurį kaltino už papirkimą prisaikintųjų teisėjų, atrastas teisme nekaltu. Jojo teismas traukėsi nuo gegužės m. iki šiai dienai. Prokuroras būtinai norėjo jį paskandinti ir išmislino nebūtus dalykus.

Po teismui Cl. S. Darrow pasakė, kad visą savo gyvenimą pašvęs darbininkų reikalų apgynimui.

Nužudė ant elektriškos kedės merginą.

Richmond, Va., 17 rugp. Nužudyta ant elektriškos kedės 17-kos metų mergina Virginia Christian. Ji buvo nuteista už užmušimą moteriškės, pas kurią tarnavo.

Gubernatorius jos nepasigailėjo, nes pagal jo žodžius, tai biblija reikalauja mirties.

Vienam išlups akis, o kitam įdės.

Atlanta, Ga., rugp. 18 d. —Tūlas L. Clay nuteistas ant nužudymo už užmušimą savo žmonos. Prieš pat nužudymą jam bus išluptos akįs. Tąsias akis įstatys neregiui John'nui Cashin'ui, kuris pardavinėja ant gatvių laikraščius. Daktarai labai įdomauja, kaip pasiseks šitas mėginimas. Panašus mėginimas buvo jau praktikuotas vieną kartą Vokietijoj ir pavyko.

Valdžios raportas apie Lawrence'o streiką.

Washington, 17 rugp. Išėjo iš spaudos darbo komisoriaus pranešimas apie priežastis ir pasekmes Lawrence'o streiko. Tame raporte, kuris užima 500 lapų, nėra nieko pasakyta apie policijos brutališkumą, apie bjaurų elgimąsi su darbininkais. Taip-pat nepasakyta blogo žodžio apie fabrikų savininkus. Nepasakyta, kad Ettor ir Giovannitti apkaltinti neteisingai.

Kaip pasirodo, tai varnas varnui į akį nekirs.

Pačtos departmento darbeliai.

Senatorius La Follete viešai pranešė senate, jog pačtos departmento paliepimu atplėšiama jojo privatinė pačta. "Toksai šnipinėjimas įvestas tik Rusijoj", pasakė La Follete. Dalykas tame, jog sekretorius išparodė nekuriuosius negražius departmento darbelius ir ponams viršininkams buvo geistina sužinoti, kokie žmonės suteikia jam medžiagą apie pačtos betvarkę.

Paleistuvystės namai New Yorke.

New York, 18 rugp.—Susekta trįs paleistuvystės namų sindikatai. Vieną iš tų sindikatų valdė policmanai. Jie užlaikė 36 paleistuvystės namus, kuriuose buvo 1200 moterų. Kožna iš moterų mokėjo $21 per savaitę už gyvenimą. Policijos ispektorius Conelius Hayes buvo vienu iš tų paleistuvystės namų savininku. Kuomet jam buvo liepta uždaryti paleistuvystės namai, jisai atsisakė tai padaryti.

Amerikos dirva.

Nacijonališkoji derliaus lyga pranešė, kad jeigu Amerikoj ir toliaus bus taip eikvojama žemės turtai ir šeimininkaujama be jokio atsižvelgimo, tai už 20 metų Amerikos žemė pasidarys visiškai nederli ir užeis tokie badmečiai, kaip kad dabar Rusijoj.

Amerikiečiai jau Nikaraguoj.

Kadangi mažutėj Nikaragua republikoj kilo revoliucija, tai Suv. Valstijų valdžia pasiuntė ten savo jūrininkus. Ketina dar daugiaus pasiųsti, taip kad Suv. Valstijų kareivių bus ten apie 1000. Jie užėmė miestą ir uždraudė sukilėliams jį bombarduoti. Tai būk daroma, kad apsaugojus svetimtaučių gyvastį.

Nepasitiki laimėti.

Mexico City, 18 rugp. Orosco jau pasiduoda. Jisai jau nereikalauja, kad prezidentas Madero pasitrauktų nuo vietos. Vien teprašo, kad sukilėliai nebūtų teisiami už maišto kėlimą. Toliaus prašoma, kad Madera pravestų reformas, kurias buvo pasižadėjęs pravesti ir prašalintų nuo urėdų 300 savo giminių.

Už Astorienės vaiko prižiūrėjimą kasdiena $1000.

New Yorkas, 18 rugp.—Daktarui, kuris prižiūri Astorienės vaiko sveikatą, kasdien mokama po $1000. Daktaras net apleido savo namus, kad apsigyventi Astorienės rūmuose.

Tai, vadinasi, lygybė ant svieto!

Amerikos kardinolai rūpinasi Portugalija.

Kardinolas Farley ir Bostono arcivyskupas O'Connel nusiuntė telegramą Lisbonos arcivyskupui, kad jiems rūpi Portugalijos liuosybė ir jie visokiais galais rems katalikų bažnyčią.

Koksai bus tasai rėmimas, pigu suprasti, nes Portugalijos kunigai eina prieš republiką ir nori sugrąžinti senąjį karalių.

Kiek buvo New Yorko valstijoj saužudysčių.

Albany, N. Y.—Laike šešių mėnesių šių metų New Yorko valstijoj nusižudė 678 ypatos. Iš to skaitliaus 160 užsinuodijo gazu, 130 šiaip jau užsinuodijo, 51 pasipjovė, 20 nuskendo, 32 nusižudė, šokdami iš augštumos.

Traukinys nuėjo nuo rėlių

Greitasis traukinys, einantis iš New Yorko į Chicago, 17 rugp. netoli Middlepoint, O. nuėjo nuo rėlių. 6 žmonės sužeisti.

Jeigu, palyginamai, viskas taip laimingai apsiėjo, tai galima pasidėkavoti tam, jog visi karai buvo iš plieno.

UŽSIENYJ

Jeruzolimoj socijalistai.

Jeruzolimoj pasirodė pirmas socijalistų laikraštis senobinėj žydų kalboj. Laikraščio vardas "Gašudut" (Solidariškumas).

Taigi ir ties Kristaus grabu prasidės socijalistiška kova.

Švedijos darbininkai rūpinasi Ettoro-Giovanitti reikalais.

Švedų darbininkų partija kreipėsi į tarptautišką unijų sekretorijatą, karštai kviesdama boikoto Amerikos tavoro. Jeigu sekretorijatas paklausytų panašaus kvietimo, tuomet visų kraštų unijoms būtų pranešta, kad jos turi baikotuoti Suv. Valstijų tavorus.

Kiek pelno merginos?

Londonas. Women's Industrial Council išleido metinį raportą, kuriame pranešta, kad penktoji dalis moterų, dirbančių fabrikose, gauna per savaitę $2.50. Kaipgi iš tokios algos galima išgyvent?

Nenori atiduoti salų.

Rymas, 16 rugp.—Italų valdžia gąsdina turkus, jog neatiduosianti tų salų ant Egėjaus jūros, kurias užgriebė laike karės. Turkai neturi tiek spėkos, kad atėmus tas salas.

Persijoj.

Teheran, 15 rugp.—Išsiplatino gandas, kad Persijon vėl nori sugrįžti senasis šachas Mahomed Ali. Kadangi visą šiaurinę Persiją užėmė kozokai, tai senamjam sultonui kelias atviras. Anglija nieko neturinti prieš sultono sugrįžimą.

Žuvo 200 žuvininkų.

Madrid, Ispanija, 16 rugp. —Smarki ir staigi audra Kantabrijos pakraštyje pagavo 40 žuvininkų valtelių, kurias išblaškė po jūrą. Menama, kad apie 200 žuvininkų žuvo.

Išsiųsta kariškas skraiduolis (kreiseris) jieškoti išsigelbėjusių.

Sumušė francuzus.

Gibraltar, 16 rugp.—Sukilę morokiečiai supešė francūzų kariumenės būrį ir paėmė nelaisvėn 50 kareivių. Reikalauja už belaisvius atlyginti ginklais, kitaip žada juos išžudyti.

Airiai liekasi tėvynėje.

Londonas, 16 rugp.—Anglijos valdžia apskaitė, kad airiai vis mažiau keliauja Anglijon ir Amerikon. Priežastis likimosi tėvynėje—kįlanti pramonė, kuri suteikia darbo ant vietos.

Turkai skerdžia krikščionis.

Padėjimas Turkijoje eina aršyn. Kaszin prie kokios pabaigos tai gali privesti. Turkai užpuolė ant krikščionių Beraišo apskričio Albanijoje. Daugelis albanečių bėga nuo tų baisių skerdynių į Juodkalniją.

Pirmoji skerdynė buvo mieste Kotčara, kur turkai išskerdė apie 200 bulgarų.

Pakorė Chinijos generolą.

Pekinas, 18 rugp.—Kaip tik Pekinan pribuvo vienas iš stambiausių revoliucijos veikėjų generolas Chang, tuojaus ji liepta areštuoti būk tai už suokalbį ant prezidento Juano gyvybės. Kaip bematant atsibuvo karės teismas ir Chang nuteista ant pakorimo. Šiandien nuosprendis išpildytas.

Atrasta ginklų sandėlis dėl pakėlimo naujos revoliucijos. Mat, daugelis žymių revoliucijos veikėjų nepasitiki Juanu ir laiko ji veidmainiu. Republikos draugai sako, kad Juanas nori apsigarsinti Chinijos imperatoriumi.

Korejiečių byla dar nepasibaigė.

Seoul, Korea. Korejiečių byla, kurie kaltinami suokalbyje ant Terauchi gyvybės, dar nepasibaigė. Pabaigtinai ji prasidės nagrinėtis 23 rugpjūčio. Sykiu su korejiečiais kaltinama ir keliolika Amerikos misijonierių.

Sutrumpino atstovų kalbą.

Melbourne, Australija, 17 rugp.—Atstovai Australijos parlamento nutarė, kad joksai atstovas negalįs ilgiau kalbėti, kaip 65 minutas.

Labai geras nutarimas, nes daugelis atstovų perdaug plepa.

Moterų balsavimo teisės Vengrijoje.

Budapešt, Vengrija. Vengrijos valdžia mano suteikti balsavimo teises toms moterims, kurios pabaigė vidutinius mokslus ir gyvena savystoviai. Pagal tą reformą 150.000 moterų gautų balsavimo teises.

Morokoje.

Kaip praneša iš Paryžiaus, tai francūzams nekaip tesiseka Morokoje. Maurų būrys užpuolė francūzų generolo Gourand'o kolumnos ir gerokai juos apkūlė.

Aštuoni francūzų kareiviai užmušti.

Numestasis nuo sosto senasis sultonas Mulay Hafid gyvena Paryžiuje. Jisai begalo mėto pinigus. Tūkstantis dolerių jam visai ne pinigas.

Taigi pasirodo, kad jo tėvynėje jau keli metai liejasi kraujas, o jam tatai nei galvoj.

Mokestis už kates.

Bazel, Šveicarija, 17 rugp. —Šveicarijoje mano užvesti mokestį nuo kačių.

Tai bent kiek palengvins kišenius senų panų.

Norėjo nudurti vyskupą.

Viena. Austrija, 19 rugp. Kuomet Vienos vyskupas-sapraganas ėjo šv. Stepono bažnyčion laikyti mišių už karaliaus Franciškaus-Juozapo sveikatą, tūlas Primdurė peiliu vyskupui į pečius. Vyskupas sužeistas nepavojingai.

RUSIJOJ

Norėjo paimti carą į nelaisvę.

Bruzdėjimas tarpe Rusijos kariumenės vis didyn eina. Sukilimas ant kariško laivo "Joan Zlatoust" pasibaigė kartuvėmis.

Pasirodo, kad sukilusių jūrininkų plenai buvo šitokie: jie laukė caro atvažiuojant į Jaltą. Tuomet norėjo užpulti ant jo garlaivio ir paimti carą į nelaisvę. Jie norėjo priversti Mikutį ar pasitraukti nuo sosto, arba duoti tikrą konstituciją.

Vienok sukilimas nepavyko. Tai parodo, kad Rusijoj vel artinasi revoliucijos audra. Aficieriams ir kareiviams smarkiausia uždrausta kalbėti apie maištą,

Persekioja s.-d. laikraščius.

Darbininkų naujai pradėto leisti laikraščio "Nievski Golos" išėjo tik 6 nr. Iš jo tris pirmus konfiskavo, o N 5 ir 6 nubaudė ant 1000 rublių.

Tai bent "laisvė žodžio."

Nesiseka ir dvasiškijai.

Rusijos vyriausybė labai rūpinasi pravesti iš Sibiro sau tinkamus atstovus. Tam tikslui ji pasiuntė ten garsų šventiką Vostorgovą organizuoti valdžiai geistinoj pakraipoj rinkimus. Panašų paliepimą gavo ir vietinė rusų dvasiškija.

Vostorgovas, pavažinėjęs kiek po Sibirą, praneša, jog rinkimus į 4-tą Dūmą Sibire negalima esą laimėti Sinodo geistinoj dvasioj. Todėl jis pataria ruoštis prie rinkimų 5-tojon Dūmon. Kad tai pasiekus, reikią įkurti Sibire apie 3,450 cerkvinių mokyklų 60—80 vienuolynų.

Ne taip, matyt, lengva padaryti sibiriečius ištikimais.

Turkestano maišto aukų laidotuvės.

Rusų juodašimčių organas "Zemščina" štai ką rašo apie Turkestano kariumenės maišto aukų laidotuves. Soboran neleido nieko, išskyrus kariškus, užmuštųjų gimines ir saperų bataliono aficierių žmonas. Buvo atėjusios dvi generolienės, bet jų neleido, o tuojau po jų įleido kaszin kokią bėdiną moterėlę; ji buvo, kaip pasirodė, žmona užmuštojo kareivio, kuris stovėjęs sargyboje pas patronų sandėlį. Maištininkai pareikalavo, kad jis atiduotų jiems patronus, šiam gi atsisakius čia pat jį užmušė. Žmonės kalba, kad jau keliolika maištininkų nubaudė mirtim ten pat, lageryje. Maištininkų užmušta 14 žmonių, juos ten pat lageriuose ir užkasė. Lageriuose vis da neramu; rugpjūčio 10 d., sako, esąs rengiamas dar didesnis maištas, dėlto visi budini ir miega tik nuo 12 ligi 4 val. dieną. Vyriausiąjį maištininką ir agitatorių, buvusį Rygos politechnikos studentą, kareiviai paslėpę kalnuose, kadangi jis buvęs sužeistas.

LIETUVOJ

Prūsų Lietuva.

"Liet. Žin." praneša iš Karaliaučiaus, jog ten esama apie 200 lietuvių. Didžiuma tarpe jų kareiviai. Esama taip-pat studentų. Tarpe studentų buvo mėginama sutverti draugijėlę, bet tatai nepavyko.

Seniau Karaliaučiuje žmonės lietuviškai kalbėjo, ypač turgaus dienomis. Pasakojo, kad garsus filosofas Emanuelis Kantas labai mylėdavęs lietuviškai pasikalbėti. Seniau P. Kuršaitis leizdavęs iš Karaliaučiaus laikraštį "Keleivis".

Dabartės lietuviškų draugijų čionais nėra. Tiktai draugija "Prussia Gesellschafte" turi savo muzėjų, kur yra labai daug įdomių daiktų.

Rugpjūčio mėn. atidaroma taip vadinamas "Freilicht-Museum", kur bus pastatytas visas lietuvių kaimas.

Kunigėlių "duosnumas".

"Viltis" graudžiai dejuoja, kad Lietuvos kunigėliai neparodo duosnumo dėl "Saulės" mokyklos namų. Daugiausia pasitenkina rubline auka. Tiktai vienui vienas ant visos Lietuvos kunigas p. Indrulis paaukojo 2000 rublių.

"Viltis" ragina, kad bent ant rekolekcijų suvažiavę kunigai šiek-tiek pravertų savo mašnas.

Paprastas apsireiškimas. Kunigai, nors daugiausia pinigų turi, niekados neparodo didelio duosnumo. Jiems daug smagiau, jeigu jų pinigai kliūva mėlynakėms gaspadinėlėms.

Sudegė.

Seirijai, Suv. gub. Praneša, kad sudegęs visas Seirijų miestelis. Nukentėję labiausia žydai, kurių Seirijų miestelyje buvusi dauguma. Seirijų mūro bažnyčia pastatyta dar 1598 m. kunigaikščio Jurgio Radvilos, nežinia ar ji sudegė, ar išliko.

Kooperacijos.

Šiomis dienomis jau antrą kartą bus įduotas gubernatoriui prašymas leisti Vilniaus lietuviams vartotojų draugiją įkurti. Kaip skaitytojai žino, keli mėnesiai atgal toks lietuvių prašymas buvo atmestas, nepaaiškinus jokių tam priežasčių.

Prie prašymo pridėta du normalių įstatų ekzemplioriu. Pasirašė: J. Vileišis, kun. P. Kemešis, M. Sleževičius, A. Smetona, D. Malinauskis. Vartotojų draugija vilniečiams seniai jau reikalinga.

Prūsų siena.

Šiomis dienomis tam tikra rusų ir vokiečių komisija baigią tikrinti sieną tarp Rusijos ir Prūsų nuo Suvalkų gubernijos. Keliose vietose nustatyta nauja sienos linija.

Apie gelžkelį Lietuvoje.

Gauta žinia, kad vyriausybė jau daleidusi gr. Palenui, kun. Livenui ir Bekmanui ištirti, kuriomis vietomis geriausia būtų pratiesus geležinkelį iš Panevėžio į Bauską (Kurše). Kad tik ir šį kartą tai nepasibaigtų vien tik tyrinėjimais.

Nubaudė redaktorių.

"Draugijos" redaktorius kun. A. Dambrauskas už eiles, indėtas "Ateityje," nubaustas 500 rub.

Veikiausia prabočys.

Lietuvių pramonė.

"S.Z.T." praneša, kad lietuvių muilo fabrikos savininkas Dovidėnas žadąs netrukus įkurti Kauno gub. dar dvi muilo fabrikas.

Darbininkai iš Lenkijos.

Joniškio dvaran, Šiaulių apskr., atvyko laukų darbams dirbti būrys darbininkų iš Lenkijos.

Nemuną valo.

Ties Kauno geležinkelio tiltu išvalė Nemuną per 33 sieksnius ilgumo ir 9 platumo ir ties Seredžium — 92 sieksnius ilgumo ir 10 platumo.

Juozas Ignas Kraševskis.

Šiemet suėjo 100 metų nuo dienos gimimo garsaus lenkų rašytojo Juozo Igno Kraševskio.

Buvo tai vyras nepaprasto darbštumo ir gabumo, labai daug pasidarbavęs visose lenkų literatūros šakose. Beveik 60 metų (1830—1887 m.) iki pat savo mirties jis nesiliovė dirbęs. Jis yra parašęs daug kritikos, mokslo, istorijos, archeologijos ir filosofijos straipsnių.

Nuo 1841 iki 1852 m. jis leido Vilniuje žurnalą "Atheneum", pats vienas atlikdamas leidėjo, sekretoriaus, redaktoriaus ir sandarbininko pareigas. Paskui jis persikėlė Varšavon, kur redagavo laikraštį "Gazeta Codzienna". 1863 m. buvo priverstas išvažiuoti užsienin, kur ir mirė 1887 m. Genevos mieste.

Gimė Kraševskis Varšavoj, mokslus ėjo Vilniaus universitete ir užsienyj.

Bet labiausia jis pasižymėjo dailės literatūroj — savo apysakomis ir romanais, kuriuose iškeldavo gyviausius ir opiausius anų laikų gyvenimo klausimus ir teisingai piešdavo praeitį (ištisa eilė apysakų iš Lietuvos ir Lenkijos istorijos). Apysakų tarpe nemaža yra tokių, kurios piešė Lietuvos gyvenimą, kaip senobinį, taip ir anų laikų ("Kunigas"). Iš poezijos darbų pažymėtina didelė poema "Anafielas", kurioje išdėstyta Lietuvos padavimai ir istorija pagonijos laikais. Istorija siekia laikų, kada Lietuva susivienijo su Lenkija.

Iš mokslo veikalų pažymėtini: Vilniaus istorija — "Wilno od początków jego do 1750 r." (Vilnius nuo pradžios iki 1750 m.), apie Lietuvos senovę—"Litwa" (Lietuva) ir lenkų kultūros istorija "Polska w czasie trzech rozbiorów" (Lenkija trijų padalinimų laikais).

Paduodame bent trumpas tas žinutes apie vyrą, kuris nemaža, kaip matyti iš minėtų čia raštų, yra rašęs ir apie mūsų kraštą ir kuris su meile ir atsidavimu tyrinėjo mūsų šalies praeitį. "L. Ž."

SPAUDOS BALSAI

Vidutinė klesa.

V. Bergeris, socijalistų kongresmanas, parašė laišką į "New York Times". Tame laiške V. Bergeris prasitarė, jog Rooseveltas taiko savo programą prie reikalų vidutinės klesos, bet ne susipratusių darbininkų. Šitie V. Bergerio žodžiai suteikė progą angliškai laikraštijai nurodyti visus nuopelnus "vidutinės klesos."

Kas tai yra ta "vidutinė klesa?" Iš vienos pusės stambusis kapitalas, iš kitos proletarijatas, o tarpe tų dviejų klesų—miesčionija ir prilipę prie jos elementai.

"Boston American" nurodo, jog vidutinė klesa pagimdė Cromvellį, Napoleoną, Dantoną, Robespierrą, Maratą, Mirabeau. Bet tai buvo praeityje. Savo laiku ir vidutinė klesa buvo revoliucijoniška, kolei ji kovojo prieš baudžiavą ir feodalus. Bet dabar to nėra. Dalis vidutinės klesos pereina prie darbininkų judėjimo (ypač iš ūkininkų ir amatninkų), dalis gi šliejasi prie kapitalizmo. Tarpe tosios nesusipratusios dalies Rooseveltas ir gaudys žuvis drumstame vandenyje.

Kadangi šiandien daugeliui "vidutinių žmonių" irgi gana sunku, tai socijalistų privalumas—nurodyti jiems, kame jųjų išganymas.

Ne nulipt, bet pakilt.

"Boston American", o paskui jo mūsiškis "Draugas" parašė sieksninius straipsnius apie Keir Hardie, žinomą darbininkų vadovą, kuris atvyko Amerikon pasisvečiuoti ir papasakoti apie Anglijos darbininkų judėjimą. Tie ponai rašo:

"Klesos visados bus, kol bus savymeilė, gudrybė ir nepaprastas gabumas, šale tamsybės ir apmirimo."

Tikrai jau iš didelio rašto išėjo į kraštą. Kame-gi apreiškė savo gabumą kūdikis Astorukas, kuomet dar negimęs turėjo 3 milijonus dolerių? Kapitalizmo laikuose laimė kliūna aklai ir visai ne už nuopelnus. Nelaimės-gi paeina ir nedėlto, kad darbininkai būtų paskutiniai tinginiai. Visas dalykas tame, kad mažuma šiandien skandina didelę didžiumą, neprileisdama ją prie prie šviesos ir gerbuvio šaltinio.

Toliaus tie laikraščiai klausia Keir Hardie, ar jisai panorėtų išsižadėti savo mokslo ir susilieti su tamsiąja minia? Kvailas klausimas. Socijalizmas ir yra tame, kad pakelti žmones viršun, o ne nustumti juos žemyn.

Toliaus tie patįs laikraščiai supainioja supratimą "klesų" su "partija." Profesijos, darbo pasidalinimas buvo ir bus. Bet klesos, kurių reikalai priešingi viena kitai, turės išnykti.

SEPTYNI NUŽUDYTI.

Senovės rymionįs sakydavo: "teprasmenga pasaulis, bet tegyvuoja justicija," ta justicija, kuri atlieka savo "šventą" darbą teismuose.

New Yorko valstijos kalėme Sing-Sing 12 rupg. iš ryto tarpe penktos ir šeštos valandos nužudė septynis žmones. Teisėjai gali būti ramųs, visuomenė apsaugota nuo žmogžudžių ir męs visi galime klausti:

— Keno-gi dabar eilė? Septyni žmonės žuvo ant elektriškos kedės, septynios šeimynos neteko savo tėvų ir vaikų. Nors Dievo įstatymas skelbia "neužmušk", bet tie, kurie teisia, neklauso to Dievo, nors jo vardas nuolat ant jų lūpų.

Argi jau žmonija niekados neatsisakys nuo mirties bausmės? Argi jau nebus tiek spėkos, kad išsižadėti šito bjauraus įpročio. Jeigu tie žmonės buvo tokie baisųs, reikėjo juos laikyti kalėjime. Bet kam-gi atimti gyvybę?

Šviesiausi pasaulio žmonės visa savo dvasios pajiega šaukia: "neužmušk." Atsiminkime Viktorą Hugo, El. Orzeszkienę, L. Tolstojų, M. Gorkį, Biernsoną, Ibseną. Bet dabartinė valstija ir jos teisėjai nusisuka nuo prakilniausių žmonijos sūnų.

Kas buvo tie septyni nežinomi mums broliai? Jie buvo žmogžudžiai ir plėšikai.

John Collins—nigeris, užmušė policmaną. Juozas Ferrora užmušė savo žmoną. Visi kiti plėšikai.

Collins nesigynė nuo kaltės. Kuomet jį surišo ant elektriškos kedės, jisai spėjo pasakyti: "kreipiuosi į Poną Jėzų, įkurėją mano tikybos." Su tais žodžiais jisai žuvo.

Antrieji du buvo italai. Gynėsi vargšai iki paskutinės minutės, jog esą nekalti. Meldėsi visą naktį, laužė rankas, blaškėsi. Bet jų nepaklausė. Sienos buvo kurčios. Kristaus gi atstovai, kunigai, suteikė jiems paskutinį palaiminimą. Daugiaus jie nieko nepasakė, nors matė, kaip miršta artimas.

Ketvirtas, Guista, visai jaunutis vaikinas, gailiai verkė ir sakė: "aš nekaltas."

Penktas Pilypas di Marco buvo visai išbalęs. Rankose laikė Dievo mūką ir rankos drebėjo.

Visą gyvenimą jisai sunkiai vargo. Kuomet elektros banga perėjo per jo kūną, Dievo mūka iškrito iš rankų.

Septintasis, sykiu ir paskutinis, išeidamas iš savo celės, sušuko draugams "good bye." Tai jisai atsisveikino su 11 nelaimės draugų, kurie laukė savo eilios ant elektriškos kedės. Galime būti ramųs! Septynių žmonių jau nėra. Šerifas Harburger padėkavojo Sing-Sing kalėjimo valdžiai, kad viskas atlikta tvarkoje.

Jeigu tie žmonės, kurie žuvo, būtų užgimę tarpe Morganų,—ar juos ir būtų nužudę ant elektriškos kedės?

O ne, tuomet jie būtų sėdėję už vieno stalo su Taftu, Rooseveltu ir Wilsonu.

L. P.

Lietuvių inteligentija.

Pereitame "Laisvės" N-ry buvo kalbėta apie inteligentiją apskritai. Šiuo žygiu pakalbėsime apie lietuvių inteligentiją.

Žinomas mokslininkas K. Kautskis sako, kad tautiškąjį bruzdėjimą pas mažąsias, pas skriaudžiamąsias tautas ypatingai palaiko inteligentija, nes kuomet tauta pradeda gyventi savystoviu gyvenimu, tai jai esą reikalingi inteligentiški vadovai, daktarai, advokatai, žurnalistai, dailininkai, technikai. Tai teisybė, bet tik išdalies. Inteligentija—tai druska tautiško judėjimo, bet ne jinai ji pradeda ir ne ja viena jisai tesiremia.

Lietuvių, latvių, finų, estų tautiškas judėjimas turėjo suvo pamatu tautiškąją ūkininkiją. Kuomet toji tautiškoji ūkininkija ekonomiškai prasisiekė, ji neturėjo jokio noro lenkti savo galvą prieš svetimus žmones. Ji šnairavo ir į dvarponius ir į valdžią, kuri palaikė tuos dvarponius. Iš tos ūkininkijos tarpo išeina josios vadovai.

Ar ne taip buvo pas mus "Aušros" ir "Varpo" laikais? Inteligentija, išėjusi iš ūkininkų, budino ūkininkų luomą, žadino jį prie ekono miško gerbūvio. Povaliai tasai judėjimas apima miestelius, paskui ir miestus.

Darbininkų sluoksnis dar miega. Inteligentija nesiskubina prie jo. Iš dešiniosios pusės šiaušiasi bajorija. Ji ir dabar dar neužkariauta "dėl tautos," nors pas lietuvius atsirado stiprus dešinysis sparnas, kuris gatavas paimti savo globon klebonijas ir dvarus. Ir dešinysis sparnas ir vidutinysis, vadinamas pirmeivišku, turi savo savo stiprią inteligentiją.

Vadinasi, ir lietuvių inteligentija, kaip ir visur, nesudaro savo atskiros klesos, bet tarnauja visoms klesoms. Vienok josios didžiuma, kaipo kilusi iš vidutinio luomo, daugiausia ir besirūpina to luomo reikalais. Advokatai, daktarai, agronomai, technikai, kunigai—pelnosi sau duoną pas "tautą", bet ne pas darbininkus.

Čionais iš dalies ir galima suprasti, kodėl, padėkime, vadinami Amerikos mokslei viai daugiausia pučia į buržuazinę dūdą. Tas pats beveik ir Lietuvoj, bet ten inligentija pirmeiviškesnė, nes jai šiaip ar taip—vienok reikia šiaušties prieš caro valdžią, kuri per savo kvailumą net ramiuosius nuo savęs atstumia. Didžiuma inteligentijos, kuri parodo daugiausia veiklumo, eina su pirmeiviais ir skersuoja į dešiniuosius, į kuniginius. Tas pats ir pas finus ir pas latvius. Tai pilnai suprantama, nes inteligentija nenori būti akla verge klebonijos piliorių. Gyvenimas pripratina ją prie kritikavimo, reikalauja iš jos daugiau savistoviškumo, sumanumo. O tai nesiriša su šventąja ramybe.

Dabar apie darbininkų inteligentiją. Iš pačių darbininkų kilusios josios dar nėra. Mūsų darbininkų judėjimas dar tiek neišaugo, kad pagimdyti iš proletarų tarpo kilusią inteligentiją. Mūsų socijalistiškoji inteligentija, kuri tarnauja savo mokslais darbininkams, tai perbėgėliai iš vidutinės klesos. Prie to daug prisidėjo revoliucijos gadynė. Ji patraukė ne vieną, ne vienam ji atidarė akis. Atjautę darbininkų vargus savo **širdžia**, jie paskui pasistengė suprasti darbo reikalus ir savo **protu**. Ne vieną atvedė prie socijalizmo ir ypatiškas vargas.

Bet visgi, kaip Lietuvoj, taip ir Amerikoj, darbininkams tetarnauja palyginamai maža inteligentų dalis. Darbininkams vis pritrūksta savo "mokslo vyrų." Todėl ir suprantamas pačių darbininkų veržimasis prie šviesos, jų noras įgyti daugiaus žinių. Inteligentų priedermė ne konkuruoti su ta kįlančia spėka, bet paduoti jai ranką.

Lapų puolimas.

(Pagal A. Eimer)

Kiekvieną rudenį krinta nuo medžių lapai, bet šitas apsireiškimas, reguliariškai atsikartojantis pas mus ir sukeliantis mūsų širdyse kokį tai nykulį, ne visame pasaulyje vienodas. Jį gali iššaukti karštis arba šaltis.

Kaip ir kiekvienas gamtos apsireiškimas turi gilią savo žymę, taip ir lapų puolimas lošia gana svarbią rolę augalų gyvenime.

Kaip žinome, augalai naudojasi savo lapais dėl kvėpavimo ir išleidimo garų, o taipgi dėl prirengimo tos medžiagos, kuri reikalinga jų augimui ir gyvavimui.

Mūsų vidutiniojo klimato šalyse išsprogusieji pavasarį lapai tuoj pradeda savo darbą ir varo jį per ištisą vasarą. Tik užstojant šalčiams daugelis lapų sustoja veikę ir krinta.

Nors męs pripratę skaityti rudenį visuotinu lapų puolimo laiku, vienok jis būna rengiamas laike ištisos vasaros. Prisižiūrėję arčiau medžiams, męs pastebėsim, kad nuolatinis lapų puolimas prasideda nuo to laiko, kuomet saulės spinduliai nebetaip jau kaitina ir ilgesnės prasideda naktįs. Tuomet męs patėmysim, kad pirma puola tie lapai, kurie randasi kitų lapų pavėsy. Iš priežasties, kad prie jų sunkiau yra prasimušti spinduliams per tirštą kitų lapų uždangalą, jie arba visai negali, arba sunkiai atlieka savo užduotį. Ta užduotis susideda prirengime augalo organizmui reikalingos medžiagos, imamos iš oro. Ir tuomet jie stojasi medžiui ne tik kad bereikalingais, bet ir kenksmingais.

Medžiai, kurių lapynė nėra taip tiršta, kaip klevo, liepos, kaštano, bet atvira saulės spinduliams, užlaiko savo lapus laike ištisos vasaros. Jie tik nustoja jų laike visuotino lapų puolimo; ką męs matome pas beržus ir topolius.

Bet kartais atsitinka, kad lapai negali teisingai atlikti visų funkcijų iš priežasties didelių karščių ar sausumos. Tuomet augalas yra priverstas išleisti daugiaus vandens per savo lapus, negu jį palikti savo šaknims; iš tos priežasties jam gręsia pavojus išdžiūti. Tuomet augalas, gelbėdamasis nuo tolimesnio vandens išgaravimo per lapus, stengiasi juos numesti.

Taip-pat lapų puolimas būna iššaukiamas šalčio, jeigu paskiau jis greitai būna pakeistas šiluma. Ypač žymiai atsiliepia ant lapų rudenio šalnos.

Tuomet ant lapo kotelio, kur susijungia kotelis su šakute, pasirodo skersai juosta arba taip vadinamas skiriantysis sluoksnis. Jis susideda iš skystimu pilnų celių, kurios labai greitai dauginasi dalinimo keliu ir taip subudavotos, kad tuojaus skirstosi nuo įvairių mechaniškų ir chemiškų faktorių įtekmės. Kuomet tas sluoksnis pasiekia atsakantį storį, sąryšis tarp celių silpsta, audiniai skirstosi, ir užtenka net mažiausio vėjo papūtimo arba kokio-nors kito sujudimo, kad iššaukti atidalinimą skiriančiojo sluoksnio; net lapo sunkumas iššaukia puolimą.

Męs pripratom matyti reguliariškai atsikartojantį lapų puolimą. Bet pietuose, kur nėr karščio ir staigių šalčio permainų, su jų blėdingomis pasekmėmis, ten puolimas lapų nežymus. Todėl pas amžinai žaliuojančius tų šalių augalus, nėra visuotino vienlaikinio lapų puolimo, kokis yra matomas pas mus. Tenai nuolatai būna panaujinami tų augalų lapai ir jų puolimas: kuomet jau seni krinta, tuo laiku jau prasidėję yra nauji. Toki lapai gyvena nuo 1 iki 4 metų ir tik paskui pas juos pasirodo skiriantysis sluoksnis.

Tenai, kur karščiai ir sausuma po ilgo laiko pasikeičia lietumi, lapuotieji medžiai nustoja lapų, kaip tik saulės spinduliai pradeda išdžiovinti žemę. Tuomet dėl augalų užstoja atilsio laikas, lyginai kaip pas mus žiemą. Prasidedant lietams, vėl augalai apsidengia lapais.

Iš augščiaus pasakyto matome, kad lapų puolimas pritaikomas nevienodu būdu.

P. Posmyla.

BEZDŽIONĖS.

Toli, lygumose, apaugusiose įvairiais medžiais, gyveno bezdžionių tauta. Jas skyrė nuo mūs papročiai ir apsiėjimai. Pinigų, aukso ir kitokių brangenybių nekrovė. Visas turtas buvo medžiai, kuriuose slėpėsi nuo stipresnių žvėrių, lietaus ir saulės. Užvis svarbiausiu maistu buvo vaisiai. Tvarką užlaikė kuopuikiausia; šeimynos nepažinojo. Stiprųs patinai rinko vaisius nuo augštų medžių, seni, silpnesni nuo žemesnių. Pataitės augino vaikus. Slinko metai, šimtai metų. Bezdžionės mirė ir gimė naujos gentkartės. Persikeitė laikai.

Vieną kartą bezdžionė vardu Gudruolė sapnavo, kad galima gyvent nedirbus; kad tokis gyvenimas daug smagesnis. Rytmetį visos iškriko vaisių rinkti, o Gudruolė nei krust. Nors alkis kankina—kenčia.

Vakare kitos parsinešė vaisių, valgo, jai neduoda.—Ko sveika tinginiauji!

Alkis privertė protauti.

—Ar žinot, ką aš naudingo išmislijau?—atsiliepė pasididžiuodama Protinguolė.

—Nežinom...—atsakė visos kartu.

—Klausykite! Aš išmislijau naują tvarką, geresnę, negu šioji pas mus. Jūs eikite ir rinkite vaisius, o surinkę suneškite man, aš jums atgrąžinsiu pagal jūsų darbą. Ką, ar negerai?

—Gerai, gerai, sutinkame!—šaukė stipriosios.

—Nenorime, lai būna po senovei,—šaukė senės, silpnos.

—Aha, kaip greitai pažinote neteisybę šios tvarkos,—linksmai atsakė Gudruolė.—Jūs visos stiprios skynėt daugiausia vaisių, kopinėjote po augščiausius medžius, žodžiu sakant, dirbote daugiau, negu reikia. Ir ką už tai jūs turėjot?—nieko... tiek-pat, kiek ir senės ar vaikai. Kitą kartą senės išsirenka dar pačius gardžiuosius valgius.

—Teisybė, tavo teisybė,—šaukė stipresnės.—Surėdyk naują tvarką, o męs einam rinkt vaisių.

Gudruolė, nusidžiaugus, apsilaižė; išsirinko tinkamą vietą ir ramiai laukė vakaro. Saulei nusileidus, visos bezdžionės skubinosi į paskirtą vietą. Sveikos ir stiprios ėjo nusidirbusios, vos kojas vilko, bet vaisių nešė dusyk tiek, kiek pirmiau nešdavo. Jaunos ir senės visai mažai. Kada sunešė visus į paskirtą vietą, Gudruolė paskirstė pagal naują būdą. Kurios daugiau parnešė, toms daugiau davė. Senės mažiau parnešė, joms davė tiek, kad pavalgyt neužteko. Stipresnės iškarto gyrė naują tvarką, bet jau bezdžionėms-pataitėms užėjo vargas. Jos turėjo apleisti vaikus ir eiti prisirinkt vaisių. Gudruolė, turėdama pertekliaus ir negalėdama visko sunaudoti, išsirinko jaunas, dailias bezdžionaites ir laikė savo lizde. Neužilgio jai ir tokis gyvenimas nepatiko; išsirinko dailią vietą, paliepė pasistatyti gražius rūmus ir išpuošti juos. Gudruolė apsigyveno naujoj vietoj ir nieko nedirbo. Suneštų vaisių prižiūrėt pastatė kitas, joms pavedė visą valdžią. Tos taip-pat nedirbo, išrinko nuo savęs kitas. Iš to pasidarė visa eilė visokių činauninkų. Silpnos patelės pradėjo pamesdinėti kūdikius, o kitos visai negimdyti, nes neužteko maisto, paskirto per Gudruolės užveizdas. Tai matydama, Gudruolė štai ką išmislijo.

—Klausykite!—atsikosėjus tarė.—Taip gyventi, kaip męs gyvenome ikišiol, nedora ir negalima. Turi kiekvienas patinas išsirinkti sau patelę ir tik su ja gyventi, ją maitinti ir vaikus auginti.

Nuo to laiko užstojo tikra vergija. Gudruolė, bijodama sukilimų, paliepė užveizdoms surinkti jaunus, stiprius bezdžionukus ir išmokinti juos gerai grumties. Neužilgio pasidarė pulkai ginkluotų, kuriuos užvadino kareiviais. Nors bezdžionės dirbo ir naktimis, bet pragyvenimui neužtekdavo. Beskubindamos, aplaužė šakas arba vaisius patrynė. Negalėdamos panešti vargo, pradėjo žudyties. Vienos, iš augštų medžių šokdamos, užsimušdavo, kitos, prisirišę akmenį ant kaklo, upėse skandydavosi.

Bet štai iš tarpo pačių atsirado bezdžionės su ilgomis drapanomis, kurios pradėjo mokyti, kad šios lygumos—tai tik ašarų pakalnė. Po myrio augštai, auštai bus amžinas gyvenimas; tenai nereikės po medžius kopinėti; vaisių, kiaušinių bus, kiek tik kas norės, ypač toms, kurios nesižudys ir gerai dirbs.

Iškart visos įtikėjo, daugiaus dirbo, mažiaus valgė, metavojo. Nors Gudruolė seniai mirė, bet jos vietoj tūkstančiai priviso daug žiauresnių. Vienos turėjo ant galvų blizgančias kepures, kurias visos bezdžionės karūnoms vadino. Jos nieko nedirbo, tik valdė kitas, kaip tik joms tiko. Paveizdan: susipyko su kitomis veislėmis, bet dar ir su tų veislių vadovais, tokiais pat, kaip jos pačios, na ir prasideda karė. Tūkstančiai žuvo tokiose karėse jaunų bezdžionukų. Nelaimėmis apsunkintos kėlė maištus, ką nevisada laimėjo. Daugiausia ir žiauriausia kankino ilgaskvernės. Jei tik kuri netikėjo, kad po myrio gyvens augštybėse, tuojaus tai liežuvį ištraukia, akis išlupa, koją ar ranką atkerta. Nors kankino, bet neišnaikino visų svajotojų. Smarkesnės parašė knygas ir žodžiu skelbė, kad ant augštybių niekas negyvena panašiai, kaipo ilgaskvernės skelbė. Kad žemė nepanaši į lapą, o tik į apelsiną.

Nedaug laiko praėjus, didžiuma atsisakė klausyti ilgaskvernių, nustojo tikėti joms, šiek-tiek liuosiau atsikvėpė. Bet skurdas vistiek spaudė. Senės, silpnos iš bado mirė, jaunos bezdžionukės pačios save parsidavinėjo paleistuvystės urvuose. Kas aršiausia—turtuolės suėmė visus medžius, lygumas, vandenį nuosavybėn, pagerino įrankius rinkimui ir valimui vaisių. Ką pirma nejstengė kelios stiprios tiek pririnkti, kiek prie naujų įrankių parinkdavo jaunas bezdžionukas ar bezdžionukė. Stiprių prie rinkimo jau nepriėmė, nes jos norėjo didesnio atlyginimo, mažiems perpus mažiau mokėjo. Ačiu pagerintiems įrankiams ir ilgoms valandoms tankiai tiek daug vaisių surinkdavo, kad turtuolės neturėjo kur dėti. Tuomet darbai apsistodavo ir rinkėjos badavo. Vieną kartą susirinko aptarti, kokiu būdu pagerinti būvis. Ilgaskvernės ginčijo, kad reikia melstis, metavoti, o viskas pasigerins.

—Neteisybė,—tarė sena, plaukais apaugus bezdžionė.—Aš išmislijau naują būdą pagerinimui mūsų būvio.

—Kokį? gal neeiti rinkt vaisių...

—Visai kitokį,—atsakė.—Rytmetį eisime visos ir, pririnkę, nešimės kas sau. Kas nenorės rinkti, te sau badauja.

—Teisybė! teisybė!—šaukė visos.—Kodėl męs pirmiau buvom tokios kvailos, nesusipratom.

—Taip negalima gyventi, vagystė, duokit ir man balsą,—putodama šaukė ilgaskvernė.

Bet bezdžionės nutvėrė už skvernų ir stačiai galva ištrenkė per duris.

J. Rėda.

DĖLKO?

Dėlko tie plotai žemės žilos krauju aptašky[ti?
Dėlko tie kardai blizga ant tamsybės lau[kų?
Dėlko mūsų vienybę stengias suardyti
Juodosios gaujos naminių vilkų?
Dar kartą ištraukim karės kardus:
Ar nebus pasaulis dėl visų saldus?
Po galais! Jei netiki į šį pasaulį, užmerk [pilkas akis
Ar lauk, iš skurdo pelkynų, ką tamsybės [dievaitė sakys.
Tau laimės saulė niekad nenušvis.
Esi užšalęs, kaip uola, mušama bangų,
Tu esi skurdas, indas juodžiausių vargų.
Dėlko neprotauji ir toks baisus esi?
Aš laimės esu dievaitė, kreipkis į mane;
Guodok ir mylėk artimą, lygiai kaip save,
Aš laiminsiu tave, kaip saulutė šviesi.

P. A. Jatulevičius.

BUDELIAI.

Budeliai, ar jaučiat,
Kad audra užeina,
Ar girdit jūs šaukiant,
Keno balsas eina?
Ar jus nebaugina
Ta audra galinga,
Kuri skinte skina,
Kas yr' neteisinga?
Ar ir jums malonu
Ta audra sutikti,
Kuri gal nei vieno
Iš jūs nepalikti?
Nes jūs įkyrėjot
Liaudžiai mūs galingai,
Kuri atmokės jums
Rūsčiai, bet teisingai.

Gonis.

Rymas ir karė.

(Iš "Ryg. Naujienų")

Karė štai žemę pabūklais kraujuotais
Drasko—jau kraujo tik plaukia tvanai;
Pažeidos gilios po rūbais šarvuotais
Žėbso baisingai, kaip smako nasrai.

Puotą čia kelia išblyškusi mirtis,
Skraidant džiaugsmingai po mūšio laukus;
Daugeliui reiks jau iš šio svieto skirtis,
Raudant palikus tėvus ir vaikus.

Saulė jau leidžias. Jau vakaro laikas.
Karė nutilo. Štai debesiuose—
Dieve tu mielas!—juodvarnių toks pulkas
Lekia, užuodęs puotą laukuose...

Al. B.

Septynių metų lietuvaitė dailininkė.

Toli nuo mūsų—Badenveilero kurorte liepos 14 d. (n. st.) įvyko įdomi vienos dailininkės paroda. Toji dailininkė—V. Didžiulytė, septynių metų lietuvaitė. Štai ką rašo apie ją liepos 16 d. vietinis vokiečių laikraštis "Kurzeitung für Badenweiler und Umgebung".

"...Yra proga pamatyti vaiko darbą, esamą žymios dailės dovanos. V. Didžiulytė—vos dar septynių metų mergaitė, kurį laiką jau sirgdama (serga plaučių džiova; žiemą ji gydėsi Davose, L. P.), ypač pamėgo piešti. Vos prieš 4 savaites pirmą kartą da ji tegavo į rankas aliejinių dažų ir teptuvėlį, ir nepaprastai staigiai apsireiškė jos talentas. Ji deda ant drobės ne tiktai ką matydama prieš save, bet ir tveria iš savo atminties ir vaidentuvės mažų paveikslėlių, kurie vaiko dailės nujautimą reiškia taip įspudingai ir įtikimai, jog užsimiršti žmogus bematąs prieš save pirmuosius vaiko darbus".

Paroda buvusi apsti. Vienų aliejinių paveikslėlių buvę 41; pastelių, grafikos, akvarėlių—da daugiau. Įsteigė parodą mūsų dailininkas Pavlinov, d-ras A. Frenkel, ponia Birens ir Janovicka. Daug pasidarbavo jai p. Pavlinovas: visą parodos dailės dalį jis atliko. Parodos tikslas, kaip rašo tas pats vokiečių laikraštis, ne vien tiktai paroda pasidžiaugti, bet labiausia suteikti ligonei lėšų sveikatai atgauti ir tolesniam dailės mokslui įgyti.

Publikos į parodą buvo apščiai atsilankę. Daug kas buvo norėję paveikslėlių pirkties. Komitetas vienok patarė dailininkės motinai jokio paveislėlio naparduot. Jo nuomone, tai esanti tokia įdomi medžiaga, jog reikėtų pasilikti visą paveikslėlių komplektą. Tokią pat parodą rusai dailininkai žada rudenį įsteigti Peterburge ir Maskvoj.

Nuo Red.—Atkreipiame skaitytojų akį į šitą raštelį, kurį mums prisiuntė iš Vilniaus. Gavome žinią, kad mergaitė nėra dar pilnai pasveikusi.

Truputis apie senmerges

"Laisvės" N64 tilpo straipsnelis Marės Janulionytės "Mūsų senmergės".

Negalima sakyti, jog minėtas straipsnelis yra be vertės. Bet su visais autorės išvadžiojimais irgi negalima sutikti.

Pagal M. J. išvedimą, tai merginos lieka senmergėmis tik todėl, kad perdaug renkasi vaikinus.

Turbūt, autorė pamiršo, kad senbernių irgi nemažas skaitlius randasi tik vien dėl sunkaus pragyvenimo; surinkus dar ir ištvirkėlius, tai gal turėsime senbernių tokį pat skaitlių, kaip ir senmergių. Čion pasirodo, kad ne visos ir ne iš visų renkasi. Todėl perdidelis pasirinkimas vaikinų nekliudo, bet kliudo dabartinis surėdymas. Pakol šitas kapitalistiškas surėdymas viešpataus, tol nesusimažins skaitlius senmergių ir senbernių. Pasirinkt merginai vaikiną neatbūtinai reikalinga, nes tik su tokiu ir gali gyventi, kurį ji sau pasirenka pagal savę ir savo nuomonę. Ką reiškia apsivedimas ne dėlto, kad atsakantį sau gyvenimo draugą turėti, bet tik dėlto, kad nelikti senmerge? Reikia atminti, kad laikui bėgant, žmonės į senmerges ne žemiau žiūrės, kaip į senbernius.

Kad merginos iš jaunų dienų perdaug pradeda draugauti su ištvirkusiais vaikinais, tai teisybė. Čia kaltos pačios merginos, tai yra merginų nesusipratimas, drauge ir ištvirkimas. Bet arčiau prisižiūrint, rasime maždaug ir jų motinas kaltas. Jei motina augančiai mergaitei išaiškintų visas slaptybes ir tikrąją meilę, šeimyniška meilę, be abejonės, daugelis merginų to vengtų. Bet motinos ne visos tą padaro. Jos—mergaitės, tą viską išgirsta kur ant gatvių kampo nuo ištvirkusių vaikinų. Jauno žmogaus gyvenimas daugiausia priklauso nuo auklėjimo.

M. R. Lietuvaitė.

Gyvenimas poroje.

Gyventi poroje, ar negyventi? Tasai svarbus klausimas rūpi ir vedusiam, bet daugiausia tiems, kurie dar nevedė.

Ne vienas savęs klausia: jei būčiau nevedęs, gal geriaus būtų. Jieškodamas atsakymo į šitą klausimą, persistato sau jaunikio gyvenimą. Tuomet gana lengvai prieina prie klausimo išrišimo ir atranda, kad poroje gyvenant, nors vargų rūpesčių daugiaus, bet ir pasikakinimo gyvenimu daugiau. Juo labiau, kad vyras, turėdamas šeimyną, pildo šventą prigimimo prisakymą.

Tie, kurie dar nevedę, ilgai suka galvą: vesti, ar nevesti? Vedus—žmona ir krūva vaikų. O nevedus—vienas kūnas, vienas protas, kur nujoji, ten pristoji, ką pakasi, tą palesi. Linksminkis, brolau, kol jaunas esi.

Bet, brolučiai, ar ilgai taip bus? Prabėgs jaunystės dienos, kaip upės vanduo. Kada įgysi žilo plauko—tuomet tavęs niekam nereiks. Nebus nei centelio, nei viekelio, nebus kam penėti ir prižiūrėti.

Tuo tarpu, vedus—jau to neatsitinka. Neminėsiu visų smagumų ir dvasiško pasitenkinimo, gyvenant poroje dar jaunystėje. Bet, kada ateina senatvė ir, dirbti negalėdamas, guli sau ant senatvės patalo ir rengiesi mirti,—o čia aplinkui tavęs suaugę sūnus ir dukterįs. Jie su didžiausia pagarba visokius reikalavimus išpildo. Girios, laukai, upės ir kalnai, tarytum, linguodami dėkavoja: laimingos mirties, brolau, tu gyvenai, bet neveltui gyvenai. Tu pasenai ir tau jau laikas atsilsėti. Tu nepalikai tuščių savo pėdų. Lai tavo vaikai tavo vietoje darbuojasi.

Anthony Dophus.

Moterų nevydonas

Kaip svietas svietu, niekas neišliejo ant moterų tiek tulžies ir paniekinimo, kaip Otto Weininger savo žinomoje knygoje "Lytis ir charakteris". Nors patsai Weininger jau seniai nusišovė, sulaukęs vos 23 metų, bet jo knyga dar labai plačiai skaitoma. Dėlei tos knygos kilo tokia daugybė ginčų, apie ją tiek prirašyta, kad nenoromis reikia ir lietuvių moteris su ja supažindinti.

Weiningeris sako, kad nėra tikro vyro ir tikros moteries. Kožname vyre yra šiek tiek moteriškumo, kožnoje moteryje šiek-tiek vyriškumo. Kožnas žmogus esąs padaras, sutvertas iš dviejų priešingų elementų. Jeigu kame vyriškumo daugiau, tai tas yra vyras, kame daugiau moteriškumo—tai ta moteris. Nekurie vyrai esą palinkę prie moteriškų darbų, nekurios moteris—prie vyriškų. Tai tokia maždaug pamatinė mintis pas Otto Weiningerį. Bet tai tik viena dalis jo filosofavimų. Antroji dalis ve kokia: vyriškumas esąs tobula medega, vyriškumas reiškia dvasios prakilnybę, dvasišką turtą, puikią valią. Vyriškumas pagamino pasaulio mokslą ir gerovę. Vyriškume tebėra geniališkumo sėkla. Vyriškumas veda žmoniją prie tobulumo ir šviesos.

Moteriškumas gi atneša pasauliui tik žemus jausmus, vergiją, paniekinimą. Jisai neturi dvasios prakilnumo, neturi jokios vertybės. Moteriškumas liepsnoja neapykanta prieš meilę ir teisybę.

Tai matote, kokia to rašytojo pažiūra į moteriškumą. Jojo knyga plačiai paplito po pasaulį. Jisai ragino vyrus neteršti savo dvasios prisilytėjimu prie moterų ir visiškai susilaikyti nuo susinešimų. Jisai sakė, kad jeigu tokiu būdu žmonija ir išnyktų, tai tuščia jos, bile ji tik nesusiteptų.

Tarpe lietuvių panašių žmonių, turbūt, nesiranda. Bet tarpe pasaulinės inteligentijos panašiai galvojančių jau yra.

Bet tam rašytojui ir jo garbintojams neatėjo į galvą paprasčiausia mintis. Kasgi jį pagimdė, išaugino, kas kiekvieną jo žingsnį lydėjo? Tai buvo jo motina. Ar jisai išdrįstų ir apie ją su tokiu paniekinimu atsiliepti. Motinos meilė yra tokia neužginama tiesa, kad dėl jos neišpuola nei ginčytis. Motina išauklėjo šeimyną, o visos motinos visą žmoniją. Tasai, ką sako, kad jam nerūpi žmonija, veikiausia yra nesveiko proto. Neveltui jisai pats ir nusižudė.

Iš "BOSTON AMERICAN"

Girtuoklis vyras sugrįžta namo pirmą valandą nakties. Pati jam išmėtinėja už jo nedorą gyvenimą. Vienok jisai ant jos žodžių neatkreipia atydos. Tokis naktinis vyrų besivalkiojimas tankiausiai būna priežastim šeimyniškų vaidų ir persiskirimų.

Argi jau moterįs neturėtų proto? Juk tai paikybė. Buvo laikai (matriarchato), kuomet moteris, o ne vyras buvo šeimynos galva. O dėlto svietas skradžiai žemę nenuėjo.. Paskui laikai mainėsi. Moterims liko namų darbas. Bet ar tai dykaduoniavimas? Mūsų gi laikais moterįs stovi prie mašinų ir atlieka vyrų darbus. Amžiais atpratę nuo mokslo, jos betgi parodo savo gabumą moksle ir dailėje.

Tokiu būdu kiekvieną užmetimą galima su pasisekimu atremti. Ne moterų kaltė, kad žmonija netobula. Čia kaltos gyvenimo sąlygos, kurias tveria gyvenimo bėgis. Mūsų gadynės baisumai ant moterų dar daugiau atsiliepia, nei ant vyrų. Sukrauti vargų priežastį ant moterų stačiai begėdiškas darbas. Nesveika Weiningerio galva surinko visas nuo amžių pasklidusias pliovones, surašė į vieną knygą ir paleido į svietą. Tasias pliovones dabar platina nesveiki žmonės, kurių protas pamišo ant lytiško klausimo. Daugiaus nieko, kaip moterį jie, nemato.

Tokiems vyrams reikia mokėti kas atsakyti.

Ona Adomaitienė.

Iš kur paeina žemes dalių vardai?

Sulyg Herodoto trįs grekams žinomos žemės dalįs—Europa, Azija ir Afrika—tapo užvardytos trijų moterų vardais. Bet, suprantama, dabartinis mokslas negali pasiganėdint taip naiviškų aiškinimu. Dabar ištirta, kad Europos, Azijos ir Afrikos užvardinimai semitiško, tikriausiai, finikiško paėjimo. Žodis Azija paeina nuo semitiškos šaknies "asu", kas reiškia užtekėjimą. Čia reik patėmyt, kad pavadinimas Japonija ir Nipona turi irgi tą pačią reikšmę. Vokiečiai tankiai vadina Aziją "rytmečio šalia" (Morgenland). Žod a paeina kapus visa, ką jisai žino, arba galėtų papasakoti apie tai tik palyginamai nedideliai savo pažįstamų kuopelei.

Tik atsiminkime, su kokiu atsidėjimu jieško mokslininkai senų popiergalių, papirusų, pergamentų. Juk pagal tuos dokumentus paskui sprendžia apie tai, kaip seniau žmonės gyveno. Kiekvienas toksai raštelis apkainojamas aukso verte.

Skaitydami, mes naudojamės visų šviesiapročių žmonių išmintimi.

Nėsant skaitymo, nutrūktų dvasiški susinešimai šalies su šale. Pamislyk, ar telefonas ir telegrafas į kožno ausį kalbėtų.

Ar ateis kas į tavo butą papasakoti, kiek dabar laikraštis pasako. Ar girdėtum, ką sako žmogus, už šimtų mylių nuo tavęs gyvenantis. Ar galėtų tokioms minioms tiek pasakyti, kaip kad dabar pasako.

Supraskime vertę ir galybę spausdinto žodžio ir platinkime jį.

Širšinas.

Susirašinėjimai.

KLAUSIMAS. Kodėl socijalistai tankiai piešia socijalizmą pavaiksle moteriškės?

ATSAKYMAS. Moteriškė visuomet buvo puikiausiu simboliu išreiškimui prakilniausių idėjų. Kad išreikšti savo idėjas suprantamiau, reiškiau, žmonės griebiasi simbolizmo pagelbos, tai yra išreiškia idėją pavidale kūno, vaizdo. Tuomet ta yra suprantamesnė, prieinamesnė. Baisi šmėkla: kiaušas su išskėstomis rankomis—simbolis mirties. Stipriai subudavotas vyras, fiziškos jiegos galiūnas — yra spėkos simbolis. Moteriškė gi yra ne vien socijalizmo simboliu. Tepliotojai, skulptoriai, architektoriai jau labai seniai ima moteriškę išreiškimui meilės, grožės, prakilnumo, motiniškumo idėjai. Lietuvių skulptorius P. Rymša savo skulptūrą-verpiančią moteriškę ir šale jos beklūpantį vaiką su knyga pavadino "Lietuvių Mokykla". Moteriškė yra simbolišku išreiškimu francūzų republikos laisvės. Tai moteriškė-karžygė, laisvės mylėtoja. Socijalizmas, kaipo prakilniausia idėja, idėja meilės-narsybės, turi benedaugiausia teisės naudotis moteriške, kaipo simboliu savo idėjos išreiškimui.

KLAUSIMAS. Ar reikia mokėti muitas ir kiek, partraukus koks-nors daiktas iš užrubežio į Ameriką, kaip tai muzikališki ir kitoniški instrumentai?

ATSAKYMAS. Taip, reikalinga. Suv. Valstijos ima muitus net už dailės dalykus, ko nekurios šalįs nedaro. Kiek už ką reikia mokėti, nusprendžia muito komisija.

Kas sviete girdėt apie darbininkus?

Angliakasiai Naujojoj Zelandijoj gavo pakėlimą algos ir sutrumpinimą darbo laiko—dirba 6 val. į dieną.

Britanijos darbininkų statistika parodo, kad į 15 metų pragyvenimo reikmenįs pabrango ant 25%.

Anglijos mūrininkai, vidutiniškai imant, gauna $9.72 į savaitę už 52½ val. darbo, kuomet Vokietijoj gauna $7.50 už 59 val. darbo.

Vienas iš 7 visų Suv. Valst. vaikų, tarpe 10—14 m., dirba už algas.

E. J. Braįs, generališkas sekretorius unijos "Journeymen Tailors' Union of America" likosi nominuotas į kongresą nuo 17 Illinois distrikto ant socijalistų tikieto.

Illinois augščiausias teismas (Supreme court) mano, kad darbininkai unijistai turi tiesą streikuot, jeigu ne unijistus laiko darbdaviai.

Širšinas.

Korespondencijos

Minersville, Pa.

Rugp. 11 š. m. kun. Dumčius per pamokslą skundėsi ir juokėsi iš parapijonų. Girdi dabar, vaikščiojant kolektoriams dėl mėnesinės mokesties, gana daug gauna atsakymų, kad nemokėsią ir neprigulėsią prie bažnyčios, nes jeigu kunigui gerai užmokėti, tai jisai ir mulą palaidotų ir dar su bažnytinėmis ceremonijomis. Mat, neseniai vieną laisvų pažvalgų žmogų, užmuštą kasyklose, kunigas palaidojo taip, kaip geriausį kataliką, nes jam gerokai liko pinigų.

Kalbėdamas iš ambono, kun. Dumčius dar kartą pavadino netikinčius mulais, pasiremdamas šiuo kartu ant pačių žmonių žodžių. Kaslink palaidojimo to žmogaus, tai kunigas pasakė, jog žinąs, ką jisai daro. Girdi, kur jo šaukiasi, ten jisai einąs. Nors visi žino, koks jau ten galėjo būti šaukimas.

Dalykus tėmyjantis.

Rockford, Ill.

Mūsų mieste svaiginančių gėrimų nėra, bet žmonės be to neapsieina, važiuoja į kitus miestus arba gabenasi bačkučių namo.

Kur tik nueisi į lietuvišką stubą, tai visuomet rasi degtinės arba rudžio.

11 dieną rugp. vienoj šeimynoj atsibuvo krikštynos. Rudžio parsitraukė net už $28.00. Žinoma, po prisigėrimui, kilo peštynės. Kitur vėl atsibuvo peštynės. Tenais jau išanskto stovėjo policmanas ir tiktai todėl neatsibuvo muštynių. Tai vis geručių katalikų darbeliai. Gana jau būtų vartoti tuos nuodus.

Darbai eina gerai. Iš kitur pribuvusiam darbas gana lengva gauti. Vidutiniška mokestis už 10 val. $1.75. Pragyvenimas toks jau, kaip ir kitur.

J. Kaulinas.

Stoughton, Mass.

11 rugp. vietinė LSS. kuopa parenge prakalbas. Nors lietuvių Stoughtone yra nedaugiausia, betgi ant prakalbų susirinko žmonių veik pilna svetainė. Kalbėtoju buvo L. Pruseika, "Laisvės" redaktorius, kuris pas mumis dar pirmą sykį kalbėjo. Kalbėjo apie darbininkų reikalus, paskui, antru kartu, pasakojo apie ištrėmimą Sibiran. Publikai kalba patiko, ką reiškė nuolatinis rankų plojimas. Kalbėtojas priminė Ettoro-Giovanniti reikalus. Po prakalbų tiems darbininkų vadovams apginti buvo renkamos aukos. Surinkta virš $10.00.

Vietinis.

"Lietuvių Žurnalas."

"Lietuvių Žurnalas" savo paskutiniame numery žada padvigubėti už tą pačią kainą (50c.), jeigu susiras daugiaus skaitytojų.

Petras:—Ar priklaupei ant kelių, kada prašiai jos rankos?

Augustas:—Ne. Mat, aš negalėjau klauptis, nes ji sėdėjo man ant kelių.

Skaitymas.

Niekas necivilizuoja taip žmonių, nestumia juos taip pirmyn, kaip skaitymas.

Jeigu nebūtų rašto-skaitymo, žūtų tautos ir jų praeitis, žūtų žinija ir stebūklingi išradimai. Žmogus-genijus nusineštų su savim į

VIETINES ŽINIOS.

Rugpjūčio 17 vakare Bostoną aplankē pulkininkas Rooseveltas. Savo kalbą laikē ant Boston Common. Žmonių, kurie norējo paklausyti T. Roosevelto kalbos, buvo kokia 12,000. Plecius buvo gražiai nušviestas. Griežē muzikos benas. Tai buvo padaryta už Roosevelto draugų pinigus.

"Laisvēs" reporteris pranešа apie Roosevelto prakalbas sekančiai: "žmonēs ilgai sveikino atvykusį Rooseveltą, taip jog kokias 5 minutas jisai negalējo kalbēti. Paskui išaiškino visą savo programą". Jisai šaukē: "draugai, nepalaikykite manęs, bet palaikykite patįs save, nes aš užstoju jūsų reikalus". Savo kalboje pasakē, kad jisai siūlo ne socijalizmą, bet socijalizmo pataisymą. Jisai stojąs už inicijatyvą ir referendumą, tai yra norįs, kad žmonēs savo noru galētų leisti įstatymus ir juos nubalsuotų. Rooseveltas išreiškē džiaugsmą, kad randąs tiek pritarējų Bostone. Jisai sakē, kad Amerikoje užeina nauja gadynē ir reikia eiti su žmonēmis. Apskritai, Rooseveltas atkartojo visas savo senas pasakas. Pagaliaus vienas žmogus užklausē Roosevelto, ar tai teisybē, kad jį, Rooseveltą, palaiko milijonierius Perkins?

Rooseveltas susiraukē, pasukinējo savo kepurę ir atsakē, kad Perkins išties milijonierius, bet prižadējo Rooseveltui eiti su juo išvien. Perkins nieko neturįs prieš tai, kad Rooseveltas kovosiąs su trustais. Rooseveltas dar pasakē, kad jį remiąs žinomas Pennsylvanijos milijonierius Flynn. Rooseveltas jiems išaiškinęs, kad dabar atējusi nauja gadynē ir tie milijonieriai pilnai su juom sutinka. Jam, Rooseveltui, esą reikalingi pinigai ir tuos pinigus jam duoda jo draugai-milijonieriai.

Tokiu būdu patsai Rooseveltas pripažino, kad vedimui rinkimų agitacijos pinigus gausiąs ne iš žmonių, bet iš turčių.

Po prakalbai klausytojai išlydējo Rooseveltą smarkiu delnų plojimu.

Pereitam ketverge buvo Lietuvių Ūkēsų Kliubo susirinkimas. Tarp kitko buvo teisiami peštukai, kurie laike ekskursijos pakēlē riaušes ir už tai Kliubas buvo patrauktas į teismą. Visi tie, kurie priklauso prie Kliubo, kaip Bogušas, Daukša, Šimkevičia ir Čyžius, likosi nubausti po 5 dol. Apie Jaskevičių ir Ambrazą, kurie nepriklauso prie Kliubo, nutarta pranešt visoms draugijoms, kad jų neįsileistų ant jokio pasilinksminimo.

Kliubo narys.

---

18 rugp. tūlas D. Shield Cunning 23 metų, kuris pribuvo Bostonan iš Saratoga Springs, N. Y., šoko iš ketvirto augšto hotelio Touraine. Jisai krito negyvas.

Nabašninkas buvo narys New Yorko republikonų kliubo.

Bostono apygardose ir apskritai visoje Massachusetts valstijoj šiemet puikiai uždērējo obuoliai.

Apskritai, iš visų valstijų ateina žinios, kad dar retai kuomet buvus tokia vaisių gausybē, kaip kad šiemet yra; New Yorko valstijoj šiemet obuolių daugiaus net ant 20%, sulyginus su pereitais metais.

Majoras Fitzgerald rūpinasi įsteigimu miesto marketų, kur žmonēs galētų pigiau nusipirkti maisto produktų.

Kada tie prižadai išsipildys, sunku žinoti, nes apie tai jau seniai kalbama. Manoma sueiti į sutartį su aplinkiniais farmeriais, kad šie stačiai pristatytų produktus iš farmų į marketą.

Ties Bostono Public Library pastatytas didelis viešbutis po vardu "Copley Place Hotel". 19 rugp. bus to hotelio viešos įkurtuvēs. Užprašyta svečiais visi žymieji Bostono valdžios atstovai, jų tarpe gubernatorius Foss ir majoras Fitzgerald. Už stalo sēdēs 1000 svečių.

"Keleivio" byla su kun. Bukavecku perkelta į Superior Court. Vieton $1000 kaucijos paleista tiktai už $300. Kauciją uždējo P. Bartkevičia iš Cambridge.

Koncertas ir Šokiai!

Rengia D.L.K. Gedemino Benas. Atsibus 14 d. rugsējo (September) 1912, t. y. subatoj, 7:30 val. vakare, svetainēj Bethesda Hall, po num. 409 Broadway, So. Boston. Meldžiame visus lietuvius ir lietuvaites atsilankyti kuoskaitlingiausiai.

Taip-gi meldžiame kitų kuopų ir draugysčių ant tos dienos nieko nerengti.

Kviečia Komitetas.

Skaitytojams.

Meldžiame visų tų "Laisvēs" skaitytojų, kurių prenumerata jau pasibaigē ir kurie gavotę nuo Administracijos paraginimą panaujinti ją, kad pasiskubintumēte atnaujint, nes męs būsim priversti Jums "Laisvēs" siuntinējimą sulaikyti.

"L." Administracija.

"Liaudies Dainos"

Dainų rinkinyje telpa geriausių mūsų dainių eilēs, būtent V. Kudirkos, P. Vaičaičio, Jovaro, Strazdo, Seno Vinco, Smūtkelio ir kitų. Dainų rinkinin įeina ir revoliucijos bei kovos dainos.

"Liaudies Dainos" skiriamos mūsų deklamatoriams ir deklamatorkoms. Kiekvienas vaikinas ir mergina privalo šiandien pasirodyti ant steičiaus, kaipo deklamatoriai.

"Liaudies Dainose" surinktos eilēs, kuriose apdainuojama žmonių vargai ir rūpesčiai, o taip pat ir viltis geresnēs ateities.

Todēl "Liaudies Dainas" privalo kiekvienas nusipirkti. Kaina 15c.

"LAISVĒ"
242 Broadway, So. Boston, Mass.

—**AR ŽINAI,** tamista, kiek yra planetų?
—Gi, perkūnas jas žino,—ar tik ne aštuonios?!
—Tai didžiųjų,—o kiek mažųjų?
—Ar dar yra ir mažosios?
—Žinoma, yra. Perskaityk knygą "PASAULIŲ RATAS" ir matysi, kad aš tiesą kalbu. Iš jos žinosi netik, kiek yra planetų, bet ir kas, ir kaip jas atrado.
Knygą "PASAULIŲ RATAS" gali gauti tik už . . **25 centus** pas
J. STROPUS
30 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Jieškotojams.

Šiuomi atkreipiame atydą gerbiamųjų "Laisvēs" skaitytojų, kad pajieškojimus giminių ir draugų talpinam ant metų 1 sykį dovanai. Už bizniškus pajieškojimus imam po 50c. už 1 vieną sykį ir 1 dol. už 4 sykius. Neskaitytojams pajieškojimus dykai netalpinam.

Administracija.

Vienatinis So. Bostone lietuvis šiaučius, kuris taiso čeverykus, uždeda robus ir šainina paprastomis dienomis ir nedēliomis. Darbą atlieka gerai ir pigiai. Taipgi užlaiko cigarus ir cigaretus. Prašo atsilankyti. Antanas Abazorius, 207 C st. kamp. Silver st., So. Bostone.

Moterims

Geriausia karščiuose užeiga atsivēdint ir išsigert šaltos su "Ice cream" sodēs pas K. Šidlauską, 226 Broadway, kamp. C st., South Boston, Mass.

Paskutinis išpardavimas vasarinių čeverykų, kuriuos galima gauti už pusę prekēs. Nepamirškit užeiti pas mus. Tamošaitis ir Yurgeliunas 233 Broadway, So. Bostone.

Neliks Blakių!

Petras Bartkevičia turi tokių proškų, kad kaip tik išbarstysit, kur yra blakių, tuojaus neliks nē vienos. Blakēs į minutą prapuola.

Parsiduoda po **35 centus.** Su prisiuntimu per pačtą 60c. Siųskit stampoms.

P. BARTKEVIČIA
877 Cambridge St.,
E. Cambridge, Mass.

Krajavi Škaplieriai.

Parsiduoda krajavi škaplieriai pargabenti iš Lietuvos po 25c. tuzinas. Agentams prabeles prisiunčiu uždyką.

Trejanka (trejos devynerēs), visiems žinoma Palangos aptiekų, parsiduoda po 25c. pakelis arba bertainis svaro. Pardavikams duodam 3 svarus arba 12 pakelių už $1.50.

Popieriai rašymui laiškų su visokiais pasveikinimais ir tam pritinkančioms dainelēms, su gražioms kvietkoms ir paveikslēliais parsiduoda 12 popierų su konvertais už 20c., 6 tuzinai už $1.00, 1000 popierų be konvertų—$5.00, 1000 popierų su konvertais—$6.00.

Užlaikom visokių knygų, pavinčiavonių, pastatomų altorēlių ir visokių stainelių. Agentams duodam gerą nuošimtį ant visokių tavorų. Adresuokit:

K. J. INTAS,
P. O. Box 1724, New York, N. Y.

ANT RANDOS trijų lubų namas. Ant kiekvienų lubų 4 ruimai su intaisymais už $2.50 ant nedēlios. Kreipkitēs po numeriu 82—84 Silver st., So. Bostone.

Hugh P. Smith.

Balius.

S.L. Šv.K. Dr-tē rengia didelį balių, kuris atsibus antrą dieną September (Labor Day), svetainēj Odd Fellows Hall, 515 Tremont St., Boston. Prasidēs 2 val. po pietų ir trauksis iki vēlybai nakties. Įžanga vyrui su Moteri 50 c., moterims —25c.

Kviečiame visus lietuvius atsilankyti kuoskaitlingiausiai.

Kviečia Komitetas.

LIETUVI! Kodēl moki $15.00 ar $18.00 už ruimus So. Bostone ir dar turite bijot valkatų, ateikite pas mane, o aš duosiu 4 ruimus su gazais, skalbynēm ir šaltierium už $9.00, o 5 tokius pat ruimus už $10.00 ant mēnesio. Priimame su vaikais. Į Bostoną galima nueit pēkščiam i 15 minutų. Ateikite pas

H. FINSTEIN
13 Jordon Place, arti Sixth Street
Cambridge, Mass.

Pajieškau Antano Vasiliausko, kuris pabēgo nuo teismo. Aš už jį uždējau $400 kaucijos. Minētas vyras yra 38 metų senumo, 5 pēdų 6 colių augščio, balto veido, mažais nusileidusiais ūseliais, dešinēj kaktos pusēj turi didelę duobę; tokia pat ir už ausies yra. Kas jį suras arba duos man žinią, gaus $10 dovanų.

Juozapas Kibartas,
262 3-rd st., So. Boston, Mass.
ant antro gyvenimo.

Ei, Lietuviai!

Kuriems reikia maliavoti (paintyti) namai iš lauko ar iš vidurio, ar popieromis išlipinti ruimai ir t. t., kreipkitēs pas lietuvišką painterį, nes atliekam darbą gerai ir pigiai. Žinokit, kad pas mus meisteriai dirba net iš paties Londono. Visada kreipkitēs pas:

Jackus Starkevichia
125 Bolton st., So. Boston, Mass.

Pajieškau partnerio

Man yra reikalingas partneris prie čeverykų ir kitokių daiktų krautuvēs. Biznis jau nuo seniai išdirbtas ir galima daryt gerą pragyvenimą. Susidējus dviem galima būtų biznį padidint. Atsišaukit į "Laisvēs" red., 242 Broadway, So. Boston, Mass.

Ar turi protą?

Jeigu turi bent kiek proto, tai nesiduok save išnaudoti kazokams arba žydeliams, bet atsišauk pas gerai žinomus lietuvius, kurie parduoda **Namus, Plecius, Farmas, Štorus, Laivakortes** ir pasiunčia pinigus, apdraudžia gyvastį ir turtą; pripildo visokias blankas (aplikacijas), pertlumočina Lietuvišką, Lenkišką ir Rusišką kalbą į Anglišką. Padaro ir užtvirtina Doviernostis ir kitokius dokumentus. Taipgi galima dykai gauti adresų, kur parsiduoda arba pasirandavoja **Geri Ruimai.**

Kreipkitēs pas

Lithuanian Agency

233 Broadway, So.Boston, Mass.
Telefonas So. Boston 1236-W
A. IVAŠKEVIČ, Manager

Telephone So. Boston. 845 M

DR. F. MATULAITIS
495 Broadway
SO. BOSTON, MASS.

Valandos:
Nuo 12-2 dieną ir nuo 7-9 vakare.
Nedēliomis iki 3 val. po piet.

Lietuviška KRIAUČKA

Gerbiamos Lietuvaitēs, pranešu jums, kad ikišiol gyvenau ant D st., o dabar persikēliau ant Broadway po No. 242½, ant antrų lubų. Siuvam visokius moteriškus žieminius ir vasarinius drabužius (rūbus), taipgi ir dēl jaunavedžių. Viską atliekam kuonogeriausiai. Prašome visada kreiptis po šiuo adresu:

ONA CZEPULIONIS
242½ Broadway, So. Boston, Mass.

KNYGOS

gaunamos "Laisvēs" spaustuvēj.

ČENSTAKAVO KLIOŠTORIAUS SLAPTYBĒS arba kruvini Domazo Macocho darbai. Su pav..	15c
LEKCIJOS APIE ATSKIRIMO ŽENKLUS	15c
MOKSLAS RANKAŽINYSTĒS arba kaip pažinti žmogaus ateitį ir praeitį pagal delno ruožus ir nago žydējimą	15c
MEILĒS KARŠTLIGĒ	20c
VADOVAS keliaujantiems į Ameriką ir iškeliaujantiems	15c
REVOLIUCIJOS ATBALSIAI..	15c
AR YRA DIEVAS?	25c
GREIČIAUSIAS PAMOKINTOJAS ANGLIŠKOS KALBOS...	25c
SOCIJALDĘMOKRATŲ PAŽVALGOS IR REIKALAVIMAI	10c
NAUJAUSIOS DAINOS ir EILĒS	20c
NAUJOS KANTIČKOS arba politiškos giesmēs	30c
PASAULIŲ RATAS	25c
POKAHONTAZA Indijonų Karalaitē. Istoriška pasaka	15c
BALTAS RUBAS	15c
LIAUDIES DAINOS	15c

Taipgi galite gauti įvairiausių laiškams popierų su gražiausiomis kvietkomis ir pasveikinimais. Tuzinas 25c., šimtas—70c., tūkstantis—5 dol. Ką-nors užsisakydami visada adresuokit taip:

"LAISVĒ"
242 Broadway, So. Boston, Mass.

Draugijos ir Biznieriai!

Jeigu norit, kad jūsų spaudos darbai būtų atlikti greitai, gražiai ir suprantamoj kalboj, tai duokit spausdint į

"Laisves" Spaustuvę

Męs atliekam visokius spaudos darbus daug gražiau, negu kitos spaustuvēs ir už pigesnę kainą. Spausdiname

Konstitucijas, Knygas, Plakatus ir Visokius Darbus.

Ypatingai atydą atkreipiam į draugijų darbus. Niekad nereikia duoti darbą į tokias spaustuvēles, kurių darbininkai nemoka lietuviškos kalbos ir nepažįsta savo amato, nes ten tik sudarko darbą. Jeigu turit kokį spaudos darbą, tai siųskit jį mums šiuo adresu:

"LAISVĒ"

242 W. Broadway
So. BOSTON, MASS.

TEISINGIAUSIA IR GERIAUSIA LIETUVIŠKA APTIEKA

Sutaisau receptus su didžiausia atyda, nežiūrint, ar tie receptai Lietuvos ar Amerikos daktarų. Tai vienatinē lietuviška aptieka Bostone ir Massachusetts valstijoj. **Gyduolių galit gaut, kokios tik pasaulyj vartojamos.** Galit reikalaut per laiškus, o aš prisiųsia per expresą.

Aptiekorius ir Savininkas

K. ŠIDLAUSKAS

226 Broadway, kamp. C St.
SO. BOSTON, MASS.
Telephone So. Boston 21014 ir 21013.

Mainantiems adresus.

Kurie norite permainyti "Laisvēs" siuntinējimo adresą, malonēkite neatbutinai prisiųsti savo **seną adresą,** t. y. kokiu buvo laikraštis lig šiol siunčiama ir **naują,** t. y. tą, kuriuo norite, kad butų Jums laikraštis dabar siunčiamas, kitaip adresą permainyt negalēsime.

Administracija.

Dr-stē Liet. Taut. Brol. Pašelpos vardu
L. K. Gedemino No. 1
Ant Town of Lake, Chicago, Ill.

ADMINISTRACIJA:

Prezidentas K. K. Strzyneckis, 4602 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.
Vice-Prez. St. Ragauskis, 4612 S. Wood st., Chicago, Ill.
Protokolų Rašt. A. A. Poška, 4623 S. Marshfield Ave., Chicago, Ill.
Finansų Rašt. F. Yaugel, 4606 S. Paulina st., Chicago, Ill.
Iždininkas A. J. Beržynskis, 4600 S. Paulina st., Chicago, Ill.
Organo užžiūrētojas A. M. Barčius, 4649 So. Ashland Ave., room 5 Chicago, Ill.

Akušerka

F. STROPIENE

Pabaigusi kursą **Womans Medical College, Baltimore, Md.**

Pasekmingai atlieka savo darbą prie gimdymo, taipgi suteikia visokias rodas ir pagelbą įvairiose moterų ligose.

OFFISAS RANDASI:
30 W. Broadway
SO. BOSTON, MASS.

A. G. Groblewski

COR. ELM & MAIN STS., PLYMOUTH, PA.
SAVININKAS IR FABRIKANTAS
Garsių Lietuviškų—Lenkiškų Vaistų

Perkant žiūrēk

kad būtų toji markē.

Perkant žiurēk, kad butų ta markē, o gausi teisingai.

Geriausia gyduolē nuo Skaudējimo Galvos, Kataro, Pečių, Krutinēs, Sonuose, Reumatizmo, Šalčio, Neuralgijos ir įkandimo visokių vabaliukų.

Egiutero No. 1.	25c.
Egiutero No. 2.	50c.
Žmijecznik	25c., 50c. ir $1.00
Gumbo Lašai	35c.
Meškos Mostis	25c.
Trejanka	25c.
Linimentas Vaikams	25c.
Gyduolēs nuo Kosulio	25c.
Liepų Balsamas	25c.
Antylakson dēl Vaikų	25c.
Milteliai Vaikams nuo Kirmēlių	25c.
,, nuo Kirmēlių dēl suaugusių	35c.
Vanduo nuo Akių Skaudējimo	25c.
Ugniatraukis	25c.
Skilvio Lašai	25c.
Gyduolēs užlaikymui Viduriavimo ir Kruvinosios	75c.
"Uicure" arba gydymas Reumatizmo	$3.50
Gyd. dēl nemalimo Pilvo	50c.
Milteliai apstabdymui Galvos Skaudējimo	10c.
Lašai nuo Dantų Skaudējimo	10c.
Mostis nuo Gedimo ir Prakaitavimo Kojų	25c.
Geležinis Sudrūtintojas Sveikatos	50c.
Vaistas Nutildymui Vaikų	25c.
Vaistas nuo Papauto (Corn Cure)	15c.
Gyduolēs nuo Grippo	$1.25
Plaukų Apsaugotojas	50c.
Muilas Plaukų Saugotojas	10c.
Milteliai nuo Kepenų	35c.
Valytojas Plēmų Drabužiuose	25c.
Rožēs Balsamas	25c.
Kinder Balsamas	25c.
Bobriaus Lašai	50c.
Švelnintojas	35c.
Kraujo Valytojas	$2.00
Nervų Ramintojas	$1.00
Egzema arba Odos Uždegimas pas Vaikus	$1.25
Groblevskio Pleisteris (Kaštavolo)	25c.
Pamada Plaukams	25c.
Uchotyna nuo Skaudējimo Ausįse	25c.
Gyduolēs nuo Riemens	50c.
Vengriškas Taisytojas Ūsų	15c.
Inkstų Vaistas (mažesnē)	25c.
nkstų Vaistas (didesnē)	$1.00
Akinēs Dulkelēs	25c.
Gydymas nuo uždegimo Dantų arba abelnai Skausmo ir Škorbuto	$1.25
Gyduolēs ir Mostis nuo Parkų ir Niežų	$2.00
Gyd. ir Mostis nuo Dedervinēs	$2.00
Gyduolēs nuo Paslaptingos Ligos	$50

Kiekvienas lietuviškas štornikas taipgi privalo užlaikyti visada mūsų puikias Lietuviškas gyduoles savo štoruose ant pardavimo, kad mūsų tautiečiai reikalaudami, galētų pas savo štorniką nusipirkti ir nereikalautų išduoti pinigus dovanai kokiems nors apgavikams tose apielinkēse. Štornikai, rašykite pareikalaudami gyduolių, nes iš to geras uždarbis, ir parduokite mūsų tyras Lietuviškas Gyduoles, kurias męs gvarantuojame. Rašykite šiuo antrašu:

ALB. G. GROBLEWSKI
COR. ELM & MAIN STS., PLYMOUTH, PA.

Męs savo sandēliuose užlaikom puikiausią

SENĄ KENTUCKES DEGTINĘ

Pamēginkite ypatingai žemiau nurodytas:

MONOGRAM DEGTINE	kvorta	50c	gorčius	$2.00
B ,,	,,	65c	,,	2.50
LYME BEACH ,,	,,	75c	,,	2.50
EGG ROCK ,,	,,	1.00	,,	3.50
ROWES WHARF ,,	,,	1.00	,,	3.50
BOSTON LIGHT ,,	,,	1.00	,,	3.50
SHOEMAN'S FAVORITE	,,	1.00	,,	3.50
KEITH'S PRIDE	,,	1.25	,,	4.50

Taipgi užlaikome Vyną, Džinę ir Brandę.

BURKE, GALLAGHER & CO.
396 ATLANTIC AVE., NEAR ROWES WHARF **BOSTON, MASS.**

DIDŽIAUSIAS DARBININKŲ SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

"KOVA"

LEIDŽIAMAS LIET. SOC. SĄJUNGOS AMERIKOJE

"KOVA" talpina moksliškus, politiškus, bet visiems suprantamus straipsnius.
"KOVOJ" rašoma apie darbininkų gyvenimą, vargus ir nurodoma, kaip prašalinti juos.
"KOVOJ" rašoma apie viską teisybę ir drąsiai skelbiama socijalizmo ideja.
"KOVA" tikriausias darbininkų laikraštis.
"KOVA" paduoda žinias iš viso svieto.
"KOVA" metams **$2.00** Amerikoj ir kitur.

Prisiųskit savo adresą, o gausite vieną "Kovos" num. pažiūrējimui DYKAI. Nuo naujų metų "Kova" išeina tokia kaip "Keleivis".

"Kova" 1815 E. Moyamensing Ave. PHILADELPHIA, PENN'A.

DIDŽIAUSIA BOSTONE

SANKROVA {OLSELIS}

Vyno, Visokių Likierių, Degtinēs, Rusiškos "Monopolkos", Šampano, Alaus, Ēliaus ir visokių importuotų gerimų.

Jei nori sveikų gērymų ant Velykų, kurie tavo sveikatai nekenktų, tai ateik pas mus. Sykį pas mus atsilankęs, ateisi visada ir savo draugus atsivesi. Kurie negalit atsilankyti pas mus, tai reikalaukit per laiškus, o męs prisiųsim orderius per expresą. Rašykite lietuviškai šiuo adresu:

WILLIAM ZAKON & CO.
21-23 Cross St., Kampas Endicott St., netoli Haymarket Square **Boston, Mass.**

LIETUVIŲ ŽURNALAS

Užsirašykit 'Lietuvių Žurnalą'

Išeina kartą į mēnesį ir prekiuoja tik 50c metams.

"Lietuvių Zurnalas", yra tai savo rušies laikraštis.

Jame nēra vietos polemikai ir korespondencijoms, telpa vien įvairių mokslo šakų ir beletristikos straipsneliai. Bet viena jo ypatybē — tai užklausimai ir atsakymai. Męs atsakysim į pasiųstus mums visus klausymus, nežiurint kas ir apie ką bus klausiama. Tai yra ideališkas namų svečias. Adresuokite:

"Lietuvių Žurnalas", 1607 No. Ashland Ave., Chicago, Ill.

LIETUVIŠKAI-LENKIŠKAI-RUSIŠKAS

DAKTARAS

Vienatinis mus tautos Medicinos Profesorius Massachusetts steite. Jau arti 18 metų, kaip aš pasekmingai gydau ir atlieku operacijas. Tēmyk!!! Neik jieškot manę į aptieką ant kampo po mano ofisu, bet lipk vienais trepais augštyn iš num. 7 Parmenter St. Durys mano ofiso nuteptos baltai, o viršui jų ant lentos didelēm raidēm parašyta "Lenkiškas Daktaras". Offiso valandos: nuo 9 iki 11 ryto, nuo 1 iki 2 po piet ir nuo 6 iki 9 val. vakare.

DR. M. ZISELMAN
7 Parmenter St., Boston, Mass.
Telephone Richmond 1967-R.

J. P. TUINILA

Užlaikom didelę

Krautuvę

Deimantų, Laikrodžių Waltham ir Elgin, ir Šliubinių Žiedų. Užlaikom keliaujančius agentus ir orderius paimam ir pristatom į namus. Užlaikom taipgi Didelę Sankrovą **DRAPANŲ:** Vyrams Siutus, Overkotus ir Marškinius. Duodam ant bargo ir ant išmokesčio.

822 Washington Street
BOSTON, MASS.

Musų agentai: J. A. Peldžius, J. Pocius J. Pociunas, Liudvikas Davalga ir F. S. Simanskis.

HARRISON GATVĒS

DISPENSARE

Jau 20 metų nuo įsteigimo.

229 Harrison Avenue
Arti Broadway, BOSTON, MASS.

Patarimai DYKAI!

Šiokiomis dienomis atdaryta nuo 9 iki 8 val. vakare. Šventadieniais nuo 10 ryte iki 1 po piet.

Gydome visokias ligas Vyrų, Moterų ir Vaikų ir taisome DANTIS.

Ateidamas atsinešk šį apgarsinimą.

Offiso Telefonas Main 3307. Gyvenimo vietos Tel. 521-3 Milton.

Notary Public Justice of the Peace

ADVOKATAS

ATLIEKU VISOKIUS REIKALUS

Nelaimes, Skundus, Reikalavimus, Ukēsiškas Popieras, ir visokius teismo dalykus.

Čia galit susikalbēt rusiškai.

ALEXANDER ROSE
294 Washington St., ruimas 530
BOSTON, MASS.

Feeling "Fit" Every Day

Influenzos arba irmedies užpuolimai naktimis arba kosulys ir diegimai jūsų raumenyse iš nusidirbimo, nepaguldys jus, jeigu turēsit

Dr. Richter'io Pain-Expellerį

savo namuose ir tuojaus imsite vartot. 25c. ir 50c. aptiekose. Sergēkis pamēgdžiotų vaistų.

F. AD. RICHTER & CO., 215 Pearl Street, New York
Richter'io Congo Pillės yra geros nuo viduriu suklētējimo. 25c. ir 50c.

Skaitytojai, imkit dovanas!

Kuris iš "Laisvēs" skaitytojų prikalbins "Laisvei" **du nauju skaitytoju** ir prisiųs mums 4 dol., tas gaus dovanų sekančias knygas: "Čenstachavo Kliostoriaus Slaptybēs", "Revoliucijos atbalsiai", "Mokslas Rankažinystēs", "Lekcijos apie atskirimo ženklus" ir "Vadovas keliaujantiems į Ameriką ir iškeliaujantiems". Pinigus siųskit Money Orderiais šiuomi adresu:

"LAISVĒ"
242 Broadway, So. Boston, Mass.